

Uzdevumi vieglās valodas tekstveides prasmju attīstībai 2

Irīna Meļņika, Gunta Anča

Līdzfinansē
Eiropas Savienības programma
“Erasmus+”

PERLSI

SOLUTION AND IMPACT

Par praktiskajiem uzdevumiem vieglās valodas tekstveides prasmju attīstībai

Uzdevumi ir sagatavoti, lai praksē nostiprinātu būtiskāko vieglās valodas pamatprincipu lietojumu. Tie ietver praktiskus vingrinājumus tekstveidē un ļauj nostiprināt zināšanas par dažādu valodas izteiksmes līdzekļu izmantojumu.

Uzdevumos izmantoti teksti no dažādiem avotiem – valsts iestāžu mājaslapām, instrukcijām, plašsaziņas līdzekļiem u.c. –, kas ļauj izmēģināt, kā iespējami daudzveidīgu informāciju pārveidot viegli uztveramā formā

Uzdevumi veidoti darba lapu formā - līdzās oriģināltekstam tajos piedāvāts vieglās valodas tulkojums vai skaidrojums par tekstā izmantoto valodas līdzekļu neatbilstību vieglās valodas pamatprincipiem.

Pareizajās atbildēs sniegtais vieglās valodas tulkojums ir tikai paraugs tulkojumam vieglās valodas trešajā – sarežģītākajā līmenī, paredzot to plašai auditorijai.

Pielāgojot tekstu konkrētas mērķauditorijas vajadzībām, tulkojums var atšķirties.

1. uzdevums

Izvērtējiet skaitļa vārdu, kā arī iekavu un saīsinājumu lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Izvairieties no liekvārdības!

Latvijas Republikas teritorijā ir 2256 lieli un mazi ezeri. Ezeri kopumā aizņem 1,5% no Latvijas Republikas teritorijas. Sešpadsmit ezeri ir lielāki par 10 km². Lielie ezeri veido apmēram 45% no visas Latvijas ezeru kopējās platības. Vislielākais ir Lubāns (ūdens virsmas platība 80,7 km²). Dziļākais Latvijas ezers ir Drīdzis (65,1 m). Salām bagātākais ir Ežezers (vairāk nekā 35 salas).

Pareizi!

Latvijā ir vairāk nekā 2 tūkstoši lielu un mazu ezeru.

Ezeri aizņem pusotru procentu Latvijas teritorijas.

16 ezeri ir lielāki par 10 kvadrātkilometriem.

Lielie ezeri veido gandrīz pusi no Latvijas ezeru kopējās platības.

Vislielākais ir Lubāns.

Lubāna platība ir vairāk nekā 80 kvadrātkilometri.

Dziļākais Latvijas ezers ir Drīdzis.

Tas ir 65 metrus dziļš.

Visvairāk salu ir Ežezera.

Tajā ir vairāk nekā 35 salas.

2. uzdevums

Izvērtējiet atvasināto darbības vārdu lietojumu teikumos!

Pārveidojiet teikumus atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

1. Stājas uzlabošanai nepieciešams piepācēt zodu un iztaisnot plecus.
2. Ministrija nolēma pārizdot labākos mācību līdzekļus.
3. Pašvaldības deputātiem gada sākumā vajadzēja pārievēlēt komisiju vadītājus.
4. Atrodiet tekstā sev nezināmos angļu valodas vārdus un sakārtojiet tos tabulā alfabētiskā kārtībā!
5. Kopā ar bērniem palasiet stāstu un palūdziet viņiem uzzīmēt ilustrāciju!

Pareizi!

1. Paceliet augstāk zodu un iztaisnojiet plecus.
- Tas palīdzēs uzlabot stāju.
2. Ministrija nolēma atkārtoti izdot labākos mācību līdzekļus.
3. Pašvaldības deputātiem jānāvi vajadzēja no jauna ievēlēt komisiju vadītājus.
4. Atrodiet tekstā sev nezināmos angļu valodas vārdus!
- Kārtojiet tos tabulā alfabētiskā secībā!
5. Kopā ar bērniem lasiet stāstu!
- Lūdziet bērniem uzzīmēt attēlu par dzirdēto stāstu!

3. uzdevums

Izvērtējiet leksikas lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Mājas īpašnieks darīja zināmu īrniekiem savu nodomu veikt ēkas remontu. Viņš aicināja visus mājas īrniekus dot savu piekrišanu piedalīties remontdarbu maksājumos. Savā vēstulē īrniekiem viņš sniedza paskaidrojumus par darbu izmaksām. Mājas īpašnieks lūdza īrniekiem viņam dot ziņu iespējami ātri. Mājas iemītnieki kopējā sapulcē nonāca pie secinājuma, ka remonts jāatbalsta.

Pareizi!

Mājas īpašnieks informēja īrniekus par nodomu remontēt ēku. Viņš aicināja visus mājas īrniekus piedalīties remonta maksājumos. Savā vēstulē īrniekiem viņš skaidroja darbu izmaksas. Mājas īpašnieks lūdza īrniekiem iespējami ātri paziņot savu lēmumu. Mājas īrnieki kopējā sapulcē nolēma atbalstīt remonta izmaksas.

4. uzdevums

Izvērtējiet teikumu konstrukciju un leksikas lietojumu!

Pārveidojiet teikumus atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Esiet konkrēti!

1. Kā liecina socioloģiskās aptaujas, pēdējos gados Latvijā jūtama sabiedrības neuzticēšanās valdībai.
2. Lai uzlabotu uzņēmuma darba rezultātus, nepieciešams realizēt pārmaiņas.
3. Latvijas Pasts nodrošina iedzīvotājiem iespēju samaksāt komunālo pakalpojumu rēķinus.

Pareizi!

1. Pēdējos gados cilvēki Latvijā neuzticas valdībai.

To rāda cilvēku atbildes aptaujās.

2. Uzņēmumā vajadzīgas pārmaiņas.

Tās palīdzēs uzlabot uzņēmuma darbu.

3. Latvijas Pastā iedzīvotāji var samaksāt par komunālajiem pakalpojumiem.

5. uzdevums

Izvērtējiet leksikas lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Izvairieties no svešvārdiem!

Labas veselības saglabāšanai ir svarīgi ievērot balansu starp darbu un atpūtu. Akceptēt izmaiņas dzīvesveidā un stingri tās ievērot var būt sarežģīti. Aktivitātes brīvā dabā palīdz uzlabot ne tikai cilvēka fizisko, bet arī garīgo veselību. Nepieciešams arī minimizēt statiskās pozās pavadīto laiku, piemēram, ilgstošu sēdēšanu pie rakstāmgalda.

Viens no biežākajiem iemesliem veselīga dzīvesveida ieradumu pārtraukšanai ir nepiepildītas ekspektācijas par ātru rezultātu sasniegšanu.

Pareizi!

Līdzsvars starp darbu un atpūtu palīdz saglabāt labu veselību. Cilvēkiem var būt grūti mainīt dzīvesveidu un stingri ievērot pārmaiņas. Nodarbes brīvā dabā uzlabo cilvēka fizisko un garīgo veselību. Jāmazina arī viena poza pavadīts laiks. Piemēram, nevajag ilgstoši sēdēt pie rakstāmgalda. Parasti cilvēki grib ātri sasniegt rezultātus. Taču ātru rezultātu nav. Tāpēc cilvēki bieži atgriežas pie iepriekšējā dzīvesveida.

6. uzdevums

Izvērtējiet leksikas lietojumu teikumos!

Pārveidojiet teikumus atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Izvairieties no liekvārdības!

1. Programmas Erasmus+ ietvaros jaunieši var iegūt jaunas zināšanas, prasmes un pieredzi.
2. Laika posmā no 2022. gada līdz 2027. gadam programmā Erasmus+ jauniešiem ir iespēja ceļot Eiropā, mācīties un strādāt.
3. Attiecībā uz programmas nosacījumu izpildi jāievēro, ka projektus var rakstīt tikai vairākas valstis, savstarpēji sadarbojoties.

Pareizi!

1. Programmā Erasmus+ jaunieši var iegūt jaunas zināšanas, prasmes un pieredzi.
2. No 2022. gada līdz 2027. gadam programmā Erasmus+ jauniešiem ir iespēja ceļot, mācīties un strādāt Eiropā.
3. Tikai vairākas valstis kopā var rakstīt Erasmus+ projektus.

7. uzdevums

Izvērtējiet tēlaino izteiksmes līdzekļu lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Pēc skolas beigšanas cerību spārnoti jaunieši dodas lielajā dzīvē. Ikviens jauniešs ir priecīgs izlidot no ģimenes ligzdas un stāties uz patstāvīga dzīves ceļa. Kad skolas gadi paliek aiz muguras, vaļā ir visa plašā pasaule. Pēc ilgiem prombūtnes gadiem atgriešanās dzimtajās skolas sienās savijņo dvēseli. Skolā pavadītais laiks visiem paliek gaišā atmiņā.

Pareizi!

Pēc skolas beigšanas jaunieši ar cerībām sāk jaunu dzīvi. Ikviens jauniešs priecājas sakt patstāvīgu dzīvi bez vecākiem. Pēc skolas beigšanas jauniešiem ir daudz iespēju. Apciemot savu pirmo skolu pēc ilga laika ir patīkami un satraucoši. Skolas laiks visiem saistās ar labām atmiņām.

8. uzdevums

Izvērtējiet teikuma konstrukciju lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

1. Latvijas muzeju piedāvājums ir ļoti daudzveidīgs, sākot ar 300 leļļu kolekciju vēsturiskos tērpos, ko var apskatīt Leļļu muzejā Preiļos, un beidzot ar piensaimniecības muzeju Sieksātes Piena muižā, kas piedāvā apmeklētājiem tikšanos ar runājošo koka govi Ventu, kas bērniem stāsta, cik veselīgi ir ikdienā dzert pienu.
2. Rīgā atrodas Baltijā vienīgais Jūgendstila muzejs, kas ļauj apmeklētājiem paviesoties 20. gadsimta sākuma jūgendstila dzīvoklī, radot sajūtu, ka pa durvīm tūlīt ienāks pati dzīvokļa saimiece ar tējas krūzi, lai aicinātu uz sarunu par jaunāko Parīzes modi.
3. Latvijas vēsturi var iepazīt dažādos muzejos: gan Ķīpsalas Melnajā šķūnī, kas ir Žaņa Lipkes memoriāls un emocionāli stāsta par viņa drosmi Otrā pasaules kara laikā, savā mājā slēpjot ebrejus, gan Sventes muižā iekārtotajā tanku muzejā, kur apskatāmi dažādi padomju armijas tanki.

Pareizi!

1. Latvijā ir daudz dažādu muzeju.

Leļļu muzejā Preiļos var apskatīt 300 leļles.

Katrai leļlei ir savam laikam atbilstošs tērps.

Sieksātes Piena muižā ir Piena muzejs.

Tajā bērni var satikt runājošu koka govi Ventu.

Govs aicina bērnus dzert pienu.

2. Rīgā atrodas Jūgendstila muzejs.

Tas ir vienīgais jūgendstila muzejs Baltijas valstīs.

Muzejs ir iekārtots kādā dzīvoklī.

Tajā visas mēbeles un iekārtojums atbilst 20. gadsimta sākuma modei.

Muzeja apmeklētāji var sajusties kā citā laikā.

3. Latvijas vēsturi var iepazīt dažādos muzejos.

Žanis Lipke savas mājās Ķīpsalā kara laikā slēpa ebrejus.

Tagad tur atrodas muzejs.

Kara laikā tankus var apskatīt Sventes muižā.

Tur atrodas tanku muzejs.

9. uzdevums

Izvērtējiet ciešamās kārtas lietojumu tekstā!

Pārveidojiet tekstu atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

No 2019. gada Latvijas iedzīvotājiem tiek piedāvāta iespēja izmantot e-adresi. E-adrese tiek izmantota kā saziņas rīks ar valsts iestādēm. Tā iedzīvotājiem tiek dota iespēja sazināties ar vairāk nekā 3000 valsts un pašvaldību iestādēm jebkurā laikā no jebkuras atrašanās vietas. Ikviens tiek aicināts izveidot un izmantot savu e-adresi.

Pareizi!

No 2019. gada Latvijas iedzīvotāji var izmantot e-adresi. E-adresi var izmantot saīnai ar valsts iestādēm. Tā iedzīvotāji var sazināties ar vairāk nekā 3 tūkstošiem valsts un pašvaldību iestāžu. Sazināties var jebkurā laikā no jebkuras atrašanās vietas. Izveidojiet sev e-adresi un izmantojiet to!

10. uzdevums

Izlasiet tekstu par Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja ēkas vēsturi!

Pārveidojiet to vieglajā valodā atbilstoši vieglās valodas pamatprincipiem!

Ievērojiet loģisko secību!

Vecrīgā Skārņu ielā uz astoņsimtgadu seniem pamatiem stāv kādreizējās Svētā Jura baznīcas ēka – senākā saglabājusies mūra celtne Rīgā. Šodien tā ir Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja mājvieta. Ēka būvēta kā Zobenbrāļu ordeņa pils kapela. Rakstītajos vēstures avotos ordeņa pils kapela pirmo reizi minēta Livonijas Indriķa hronikā 1209. gadā. Celtnes arhitektūru raksturo lakoniskais romānikas stils – biezi mūri, augstas, šauras logailas, skaidras formas. 1297. gadā, kad Rīgas iedzīvotāju konflikts ar ordeni pārauga atklātā cīņā, ordeņa pili nopostīja. Neskarta palika vien pils kapela.

Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs atrodas vecā mūra ēkā Vecrīgā.
Tā ir vecākā mūra ēka Rīgā.
Ēka celta romānikas stilā.
Tai ir biezi mūri un augsti šauri logi.
Kādreiz šī ēka bija daļa no Zobenbrāļu ordeņa pils.
Tajā atradās pils kapela.
Pils kapela bija lūgšanu vieta.
Pirmās ziņas par pils kapeli var atrast Livonijas Indriķa hronikā 13. gadsimta sākumā.
13. gadsimta beigās rīdzinieki sagrāva Zobenbrāļu ordeņa pili.
Neskarta palika tikai pils kapela.

Pareizi!

Uzdevumu veidošanā izmantota informācija no šādiem avotiem:

- <http://latvijas.daba.lv/biotopi/ezeri.shtml#v49>
- <https://jaunatne.gov.lv/>
- <https://www.latvia.travel/lv/raksts/unikali-muzeji-latvija>
- <https://mana.latvija.lv/e-adrese/>
- Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja audiogida teksts

Grāmatas izstrādi līdzfinansē Eiropas Komisija, un tā izdota ERASMUS+ projektā "Promoting Easy-to-read Language for Social Inclusion (PERLSI) Viegļās valodas veicināšana sociālajai iekļaušanai" (Nr. 2020-1-LV01-KA204-077527). Grāmata atspoguļo tikai tās autoru viedokli, un Eiropas Komisijas atbalsts šīs grāmatas tapšanai nav uzskatāms par tās satura apstiprinājumu, un Eiropas Komisija nekādā veidā neuzņemas atbildību par grāmatā ietvertās informācijas tālāku izmantošanu.

